

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

§. 1. Quid & quotuplex sit conuersio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

PUNCTVM V.

An Generatio sit conuersio?

- 1 AD hanc questionem definiendam scire oportet quid sit substantialis conuersio, quid addit supra generationem, quomodo ab illo distinguatur.

§. I.

Quid & quotuplex sit conuersio.

- 2 COnuersio definitur ab omnibus Theologis atque Philosophis, *transitus vnus rei in aliam*, sub qua definitione comprehenditur illa, quam de generatione tradit Aristoteles, videlicet: *mutatio totius in totum*, &c. Latius tamen patet definitio conuersionis, quam definitio generationis ab Aristotele tradita, quia licet omnis mutatio totius in totum sit conuersio, non tamen omnis conuersio est mutatio totius in totum in sensu ab Aristotele tradito, quia ad mutationem ab Aristotele intellectum in generationis definitione requiritur materia prima vt subiectum commune: ad conuersionem vero, etsi aliquid requiratur commune termino *à quo*, & termino *ad quem*, non requiritur hoc commune esse materiam primam, aut aliud substantiale subiectum. Dicit ergo generatio transitum vnus rei in aliam, qui transitus debet esse inter duos terminos posituios, quorum vnus sit terminus *à quo*, & alius terminus ad quem: huius importat conuersio positionem sub aliquo communi vtrique termino, & illius definitionem. Itaque duplicem mutationem dicit essentialiter conuersio, quamdam negatiuam, ex vi cuius desinat esse terminus *à quo*, & aliam positiuam, qua denuo ponatur terminus *ad quem*. An verò desitio termini *à quo*, debeat esse secundum substantiam termini, ita vt in rerum natura non permaneat, vel tantum sufficiat desinare esse sub modo aliquo, sub quo antea erat, & positio termini *ad quem*, debeat esse per actionem productiuam termini, vel sufficiat positionem fieri per actionem productiuam alicuius modi, ex vi cuius terminus *ad quem* incipiat existere modo aliquo speciali, quod antea non existeret dicam postea.

- 3 Requiritur etiam definitionem termini *à quo*, & positionem termini *ad quem* non existere tantum comitanter, sed definitionem inferri ex positione, per repugnantiam specialem, quam habeat terminus *à quo* cum termino *ad quem*. Vnde etiam si in eodem instanti temporis, in quo ponitur lux in subiecto desinat esse album, non dicemus album fuisse conuersum in lucidum, neque fuisse transitum ex albedine in lucem, quia albedo desinit esse ex positione lucis, nullam enim repugnantiam habent lux & album in eodem subiecto. Ex hac conditione alia suboritur essentialiter ad conuersionem requisita, videlicet dari aliquod tertium commune termino *à quo*, & termino *ad quem*, in ordine ad quod sit terminorum repugnantia: illa enim quæ repugnant necessariò repugnant in ordine ad aliud, in ordine ad quod vnum aliud expellit, non enim potest dari expulsio, nisi sit expellens, & expulsum, & aliud tertium, *à quo* expellens expellit expulsum. Hoc commune non debere esse subiectum substantiale commune patet in conuersione Eucharistica, in qua tantum remanent accidentia communia termino *à quo*, & termino *ad quem* huius conuersionis.

- 4 Conuersio cum his requisitis duplex esse potest, physica, & moralis: conuersio physica est quando termini illius physici sunt, & illorum oppositio, & repugnantia in entitate physica fundatur: talis est conuersio, qua conuertitur lignum in ignem, cuius terminus *à quo*, & terminus *ad quem*, videlicet forma ligni, & forma ignis sunt physice entitates, & per se ipsas opponuntur, & quælibet exigit per suam physicam entitatem alterius expulsionem. Verum est has formas in actu secundo non se physice, sed moraliter expellere, vt dicebam Controu. 8. Physic. Punct. 3. & illarum expulsionem dicere aliquid morale, videlicet Deum esse motum ab exigentia vnus ad subtrahendum concursum, quo aliam conseruabat, ex quo infertur conuersionem essentialiter includentem expulsionem aliquid morale includere: verumtamen hanc conuersionem physicam vocamus, quia expulsio moralis, quam includit, oritur ex physicis entitatibus physice illam exigentibus, quod sufficit vt conuersio physica dicatur, alias nulla posset con-

uersio physica appellari, quia omnis conuersio includit expulsionem, & hæc semper est quid morale. Insuper oportet conuersiones huiusmodi physicas dici, ad illas distinguendas ab aliis conuersionibus, quas appellamus morales, & iam assigno. Conuersio *moralis* est illa, in qua expulsio actualis termini *à quo* ex positione termini *ad quem* non fundatur in physica entitate terminorum. Hoc potest dupliciter contingere, vel quia termini, in quibus veritatur conuersio physici non sunt, sed morales vt cum quis ex inimico in amicum conuertitur, vel quia etsi termini physici sint, tamen non habent oppositionem physicam fundatam præcisè in physicis ipsorum entitatibus, sed in alio extrinseco, ratione cuius moraliter opponuntur. Sic opponi existimat P. Vafq. 3. p. tom. 3. disp. 184. c. 3. n. 24. corpus Christi positum sub speciebus panis ex vi verborum, cum substantia panis non præcisè ratione entitatis panis, qui desinit, & corporis Christi, quod ponitur loco illius, sed ratione veritatis verborum, ex vi quorum ponitur corpus Christi sub panis speciebus, quæ veræ non essent, si ibi permaneret substantia panis, ac proinde vt verificentur, requiritur vt eo ipso quod corpus Christi ponatur, desinat esse substantia panis sub illis accidentibus, ex qua exigentia veritatis verborum, accrescit corpori Christi existenti sub illis speciebus quædam moralis repugnantia cum substantia panis existente sub illis speciebus, ratione cuius verum est dicere, quia corpus Christi ponitur sub his speciebus, substantia panis desinit esse sub illis. Non disputo modò de veritate exempli, nec definitio an corpus Christi sub his speciebus physicam, vel moralem repugnantiam habeat cum substantia panis, sed tantum exemplo vt or ad naturam conuersionis moralis explicandam.

Conuersio physica duplex est, substantialis, & accidentalis. Conuersio *accidentalis* est quando termini illius sunt accidentales, vt cum lignum conuertitur ex calido in frigidum. Conuersio *substantialis* dicitur quando illius termini substantiales sunt, vt cum lignum transit in ignem. Rursus conuersio substantialis vulgò in tria membra diuiditur, in conuersionem formalem, materiam, & vnus substantiæ in aliam adæquatam, & totalem. Conuersio *formalis* est transitus vnus forme in aliam sub eadem materia. Conuersio *totalis* est vnus totius in aliud totum. Hæc iterum duplex est vna est totius in totum sub eadem materia vt cum lignum transit in ignem, quæ non distinguitur ad conuersione vnus modi vnionis in alium. Alia est conuersio vnus totius in aliud totum secundum omnia essentialia illius quæ fit sub eisdem tantum accidentibus, & hæc omnium propriissima conuersio & transsubstantiatio dicitur.

Circa conuersionem formalem docet P. Soar tom. 3. in 3. p. dist. 50. sect. 2. in fine primi paragraphi, non esse inter formas sed inter concreta, neque vnā formam conuerti in aliam, v.g. albedinem in nigredinem, sed album in nigrum. Consentire videtur huic dicendi modo P. Lugo suprà, vbi dicit hanc denominationem conuersi esse denominationem subiecti, & non termini, cumque in his conuersionibus fiat transitus vnus forme in aliam, & vna forma se habeat tanquam terminus *à quo*, & altera tanquam terminus *ad quem*, id quod debet denominari conuersum non debet esse forma, quæ est terminus *à quo*, neque forma, quæ est terminus *ad quem*, sed subiectum, seu terminus *à quo* materialis, videlicet lignum quod inuoluit supra terminum *à quo* formalem illius subiectum, quod comune fit vtrique termino formali *à quo*, & *ad quem*. Idem in mutatione contingit, quæ est transitus à priuatione ad formam, & id, quod mutatum dicitur, non est priuatio, quæ est terminus *à quo*, neque forma, quæ est terminus *ad quem*, sed subiectum vtriusque termini, quod tantum dicitur mutatum. Doctrina hæc in conuersionibus formalibus sustineri posset, verumtamen in conuersione totali vnus substantiæ in aliam, quæ transsubstantiatio dicitur nullatenus sustineri dam esse puto, & difficile poterit disparitas assignari in his conuersionibus. Non posse sustineri modum illum dicendi in conuersione vnus substantiæ in aliam sic probò: Terminus formalis *à quo* conuersionis Eucharisticæ, qui desinit esse, est substantia panis secundum se totam: ergo si terminus *à quo*, qui desinit esse non dicitur conuersus, sed tantum purus terminus conuersionis, non poterit dici substantiam panis conuersam esse in corpus Christi, atqui est loquutio totius Ecclesiæ substantiam panis conuerti in corpus Christi: ergo illud quod desinit esse, & quod est terminus

terminus à quo conuersionis dicitur conuerti in terminum ad quem. Respondetur dici conuerti panem in corpus Christi non loquendo de substantia panis secundum se præcisam ab accidentibus, sed de substantia panis accidentibus vestita, quam sic accidentibus affectam vulgò nomine panis intelligimus. Neque ex eo quod negetur substantiam panis ut præcisam ab accidentibus dici conuersam, sed tantum ut illis affectam, videtur sequi aliquid absurdum, quia absolute dicitur panem conuerti in corpus Christi, & in toto rigore defenditur dari conuersionem inter substantiam panis, & corpus Christi, & definire esse quiddam pertinet ad substantiale constitutum panis, & succedere loco illius corpus Christi sub eisdem panis accidentibus per veram & propriam conuersionem: ergo etiam si dicatur non dici conuersam substantiam panis, quæ definit esse secundum se præcisam, sed concretum illud constitutum ex substantia panis, quæ definit, & ex accidentibus, sub quibus existeret nihil dicitur contra id, quod debemus sentire de conuersione Eucharistica; sentio nihilominus & constanter semper defendam dici formaliter conuersam substantiam panis, quæ definit esse secundum præcisam rationem substantiæ, quæ definit esse ex eo quod ponatur corpus Christi, & concretum illud compositum ex substantia quæ definit esse, & ex propriis accidentibus, quæ per conuersionem communia sunt termino ad quem succedenti dici conuersam quasi materialiter ratione substantiæ quæ definit esse, quæ formaliter dicitur conuersa. Huius rei nulla alia fortior ratio potest excogitari præter communem usum loquendi, qui in quæstionibus, quæ tantum sunt de modo loquendi, vim legis obtinet. Omnes enim Patres, atque Doctores asserunt vnam substantiam conuerti in aliam, & accidentia esse id, sub quo fit substantiarum conuersio. Et Concil. Trid. sess. 13. cap. 4. hæc habet: *Quoniam Christus corpus suum id, quod sub speciebus panis offerebat, verè esse dixit, idem semper in Ecclesia Dei posuissimum fuit, idque denud sancta Synodus declarat, per consecrationem panis & vini conuersionem fieri totius substantiæ panis in substantiam corporis Christi Domini nostri, & totius substantiæ vini in sanguinem eius.* Quibus verbis expendo non dixisse Concilium conuersionem fieri panis in corpus Christi, & vini in sanguinem, sicuti dixit consecrari panem, & vinum, sed fieri conuersionem substantiæ panis & substantiæ vini in corpus & sanguinem Christi, ut significaret id, quod conuertitur & conuersum dicitur, esse substantiam panis, & vini ut distinctam ab accidentibus. Insuper Concilium non tantum dixit fieri conuersionem inter substantiam panis, & corpus Christi, sed fieri conuersionem substantiæ panis in corpus Christi, ut significaret substantiam panis non solum esse terminum conuersionis, sicuti priuatio est terminus mutationis, sed esse id, quod dicitur conuersum, quia in conuersione id, quod est terminus à quo, & quod definit esse dicitur transire in aliud, & in illud conuerti. Id clarè expressit Concil. Florentinum apud P. Soar. sect. 1. §. dico ergo, per hæc verba: *Substantia panis in corpus, substantia vini in sanguinem conuertitur.* Quibus verbis non dixit Concil. conuerti panem, & vinum, sed conuerti substantiam panis, & substantiam vini, quæ formaliter definiunt esse, & non concreta confecta ex substantiis, & accidentibus panis, & vini, quæ tantum dicuntur conuerti ratione substantiarum, quæ formaliter conuertuntur, & quæ transiunt in corpus & sanguinem Christi.

7 Concludo absque omni dubio certissimum esse conuersionem non tantum respicere terminum formalem à quo, ut terminum, qui definit esse, sed vt id, quod denominatur conuersum, & vt subiectum denominationis formalis conuersi. Ad illud quod de mutatione obieciatur, in qua terminus à quo, non dicitur mutatus, sed tantum subiectum, respondeo diuersam esse naturam mutationis subiecti, & conuersionis; mutatio enim est transitus ex termino à quo, in terminum ad quem, non verò termini à quo, in terminum ad quem: generationem enim dicimus esse transitum subiecti ex priuatione in formam, & non dicimus esse transitum priuationis in formam; conuersionem verò appellamus non solum transitum ex vna substantia in aliam, sed vnius substantiæ in aliam, & termini à quo, in terminum ad quem, & ita ex vi illius ipsum terminum à quo, transire dicimus, & conuerti, & conuersum appellamus. In conuersionibus formalibus fateor non esse adeo frequentem usum dicendi vnam formam conuerti in aliam, sed vnam concretum conuerti in aliud, sepe enim dicimus lignum fit ignis, & album fit nigrum, raro autem, aut numquam for-

Franc. de Quevedo, Philosoph. Tom. I.

ma ligni sit forma ignis, aut albedo sit nigredo, quibus loquutionibus innui videtur concretum ex formaliter termino, à quo, & ex illo, quod remanet, & non formalem terminum à quo dici conuersum. Nonnulli recentiores negant conuersiones formales substantiales propriè esse conuersiones, quod probant ex eo, quod vna forma non expellit aliam, sed illam expulsum inuenit ex defectu dispositionum, qui defectus supponitur ad introductionem formæ. Doctrinam hanc impugnauit in Physicis Controu. 9. Punct. 3. vbi probauit ex defectu dispositionum formam substantialem non posse corrumpi, & adhuc si hic sufficiens esset, vt corrumpere, corrumpendam esse non solum ex dispositionum defectu, sed propter formam contrariam aduenientem, à qua expelleretur. Secundò in formis accidentalibus, id dici nequit, quia cū dispositiones non habeant, ex quarum defectu corrumpantur, certum est vnam immediatè aliam expellere, in quibus eadem est difficultas, cur non dicatur albedinem conuerti in nigredinem, & dicatur album in nigrum conuerti. Doctum alium Magistrum audiui asserentem conuersiones formales propriè non esse conuersiones, quia ad conuersionem non requiritur vt remaneant accidentia, quæ sint propria termini conuersi, seu desinentis, & quæ ita illum demonstrent, aut significant, vt naturaliter loquendo valeat consequentia sunt hæc accidentia: ergo est propria illorum substantia, quod contingit in conuersione Eucharistica, & in nulla generatione naturali formæ substantialis, in qua etiam vna forma deficiat propter aliam aduenientem, forma, quæ definit nulla relinquit accidentia, quæ naturaliter non possint sine illa conseruari. Hic dicendi modus omnino gratis est excogitatus, quia omnes Scholastici conuersionem agnoscunt independentem ab his accidentibus naturaliter inseparabilibus à termino conuerso, quibus in hac re necessariò standum est, in aliis enim, in quibus ex ipsa rei natura potest ratio desumi, grauis aliqua inueniri poterit, quæ aliquando cogat recedere à communi sententia, in hac autem quæstione nulla ratione naturali potest definiri, quid sit conuersio, & ita numquam licebit recedere à communi Doctorum sententia, quæ actionem his, vel his circumstantiis affectam conuersionem appellant, semper enim procedere debet disputatio de actione illa, quam conuersionem Doctores appellant, & tantum licebit disputare an illi conueniat conditio aliqua, in qua est opinio-num varietas, vel quam Doctores non assignant tanquam constitutiuum conuersionis, sed tanquam quid illatum ex illius constitutiuo, tunc enim admissio constitutiuo, possum ego ratione naturali contendere ex illo non inferri conditionem aliam, nouum autem constitutiuum conuersionis excogitare præter illud, quod Scholastici hucusque conuersioni assignauerunt nemini quantumuis docto fas est. Secundò omnes Doctores affirmant in nuptiis celebratis in Cana Galilææ aquam in vinum esse conuersam, & mulierem Loth conuersam esse in statuam salis, in quibus conuersionibus nullum accidens permanet, quod terminum conuersum, qui relinquit esse, argueret.

8 Respondeo in his conuersionibus formalibus verè & propriè vnam formam transire in aliam, & in aliam conuerti, nihilominus vulgò non dici vnam fieri aliam, quia frequenter, & ferè semper de his formis loquimur, quatenus subsunt generationi & corruptioni, & quatenus continentur in potentia subiecti, & illud perinhesionem, & informationem efficiunt, & quatenus totum substantiale constituunt, vel aliud perficiunt, & naturam substantiæ tanquam illius proprietates, & accidentia consequuntur, raroque aut numquam de his formis quatenus subsunt conuersioni mentionem facimus, quia de illis sub hoc respectu strictè Aristot. & antiqui Philosophi non egerunt.

9 De materiali conuersione rectè docuit P. Vasquez 3. p. disp. 184. num. 34. nullatenus contingere posse, quia licet posset vna forma ex vna materia in aliam transire, ex eo quod, quæ vnam materiam informabat nouam aliam informare inciperet, antiqua illa materia non defineret esse, & ita non daretur transitus vnius materiæ in aliam materiam. Secundò etiam ex eo quod hæc forma materiam antiquam relinqueret, & nouam acquireret, materia antiqua deficeret, non ideo daretur materiæ conuersio, quia vna non deficeret ex vi alijs materiæ, sed tantum præcisè ex eo, quod formam antiquam amisset, & ad definitionem materiæ antiquæ omnino noua materia impertinens esset.

M m S. II.